

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.5.2025
COM(2025) 270 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Strategija EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi

Izberite Evropo za zagon in razširitev

{SWD(2025) 138 final}

1. UVOD

Okvir

Čas je, da Evropa postane velesila na področju zagonskih podjetij. Od tega sta odvisni naša konkurenčnost in navsezadnje tudi blaginja. Uspešen ekosistem zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi lahko preoblikuje evropsko gospodarstvo tako, da poveča produktivnost, ustvari kakovostna delovna mesta ter privabi talente in naložbe. Prav tako ima lahko ključno vlogo pri ambicijah, navedenih v političnih usmeritvah predsednice von der Leyen, da bi se povečali produktivnost in tehnološka suverenost, na prvo mesto v našem gospodarstvu pa postavile inovacije. Je bistven pri uresničevanju poziva iz kompasa za konkurenčnost k ponovnemu zagonu kroga medsebojno spodbujajočih se inovacij.

Evropska zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi že spodbujajo inovacije in ustvarjalnost v našem gospodarstvu. 35 000 podjetij v zgodnji fazi po vsej Uniji in 3 400 dodatnih tehnoloških podjetij v fazi rasti so glavni vir novih izdelkov in storitev¹. Uspešna so pri zagotavljanju inovativnih rešitev za izzive strank, osredotočanju na nišne ali nastajajoče trge in reševanju težav, ki jih večja podjetja pogosto spregledajo. So gonilo prelomnih inovacij in ustvarjajo nove trge, na katerih lahko EU prevzame vodilno vlogo v svetu. Spodbujajo tudi inovacije v večjih, uveljavljenih podjetjih, in sicer s sodelovanjem, konkurenčnostjo in prevzemi.

Uspešen ekosistem zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi v Evropi je bistven tudi za našo širšo strateško avtonomijo in odpornost. Evropska zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi krepijo industrijsko zmogljivost in produktivnost EU ter pomagajo zmanjšati odvisnost v ključnih sektorjih in kritičnih tehnologijah. Pomembno je, da imajo tudi ključno vlogo pri zagotavljanju delovnih mest za Evropejce, saj so v zadnjem desetletju samo tehnološka zagonska podjetja ustvarila tri milijone delovnih mest. To preobrazbo je mogoče še okrepiti s postopnim vključevanjem držav kandidatk, s čimer se bo povečal doseg konkurenčnega ekosistema Unije.

Opredelitev trenutnega stanja: trdni temelji, trajni izzivi

Zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi imajo trdne temelje za uspešen razvoj v EU, vključno z visoko usposobljeno delovno silo in stabilnim regulativnim sistemom. EU, ki temelji na pravni državi, je svetovna gospodarska velesila z vodilnim položajem na področju raziskav in inovacij, enotnim trgom s 450 milijoni potrošnikov, učinkovito in pošteno konkurenco, znatnimi prihranki gospodinjstev ter predvidljivim naložbenim in poslovnim okoljem. Tehnološko podjetništvo je v porastu, saj se vsako leto ustanovi več zagonskih podjetij kot v ZDA, število podjetij v zgodnji fazi poslovanja pa se je od leta 2015 povečalo za štirikrat².

Politike EU in nacionalne politike so znatno izboljšale ekosistem zagonskih podjetij^{3,4}. Od leta 2007 so zagonska podjetja, ki jih financira EU in ki razvijajo najsodobnejše

¹ Atomico (2024), State of European Tech 2024 (Stanje evropske tehnologije leta 2024).

² Dealroom – poročilo Accelerating Europe (Pospeševanje evropskih inovacij), 2025.

³ Na primer Evropska zveza za zagonska podjetja (ESNA), katere naloga je, da opredeli, deli in izvaja dobre prakse politike za zagonska podjetja ter spremlja napredek držav članic pri njihovem izvajanju v okviru nacionalnih pristojnosti.

tehnologije, zbrala več kot 70 milijard EUR tveganega kapitala in za več kot 500 milijard EUR povečala vrednost podjetij. Evropski svet za inovacije (EIC), ki je bil ustanovljen leta 2018 in katerega proračun znaša 10,1 milijarde EUR, podpira prelomne inovacije od faze raziskav do faze širitve podjetij. Danes je sklad Evropskega sveta za inovacije eden največjih skladov tveganega kapitala za globoko tehnologijo v EU, katerega cilj je do leta 2027 zbrati do 20 milijard EUR za zagonska podjetja. Dopolnjuje ga InvestEU, tj. največji program EU za podporo podjetjem v vseh razvojnih fazah, in sicer s spodbujanjem semenskega kapitala, rasti, razširitve podjetij, proizvodnje in uvajanja na trg⁵. Program InvestEU je s partnerji, kot je Evropski investicijski sklad, ključen za razvoj evropskega ekosistema tveganega kapitala, s pobudo za evropske tehnološke prvake pa se uspešno zbirajo javna sredstva za podporo evropskim skladom tveganega kapitala.

Kljub temu zagon in širitev inovativnih podjetij v Evropi ostajata težavna. Evropska zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi se od prehoda iz laboratorija na trg, do dostopa do kapitala in talentov ter naposled uspešnega izhoda še vedno srečujejo z velikimi izzivi. Trg je še vedno razdrobljen, z regijami, ki se medsebojno razlikujejo, prizadevanja EU, da se rezultati raziskav prenesejo v tržne izdelke in se poslovanje razširi, pa ovirajo nedokončan enotni trg, vključno s trgom kapitala, regulativna razdrobljenost, manjša nagnjenost vlagateljev k tveganju, počasno uvajanje inovacij in premalo izkoriščeno javno naročanje.

Evropska zagonska podjetja se pogosto srečujejo z dvema t.i. „dolinama smrti“ (slika 1). Prvo se pojavi, ko se inovacije ne uspejo uveljaviti kot tržni izdelki, drugo pa – in to je v Evropi še posebno zahtevno –, ko se podjetja srečujejo s težavami pri širitvi. Med letoma 2008 in 2021 se je skoraj 30 % evropskih samorogov⁶ izselilo iz EU⁷, le 8 % podjetij v razširitveni fazi na svetovni ravni pa ima sedež v Evropi. Evropa tvega, da bo zaostala na področju strateških tehnologij, saj ima težave pri ohranjanju in privabljanju tehnoloških podjetij v razširitveni fazi z velikim potencialom.

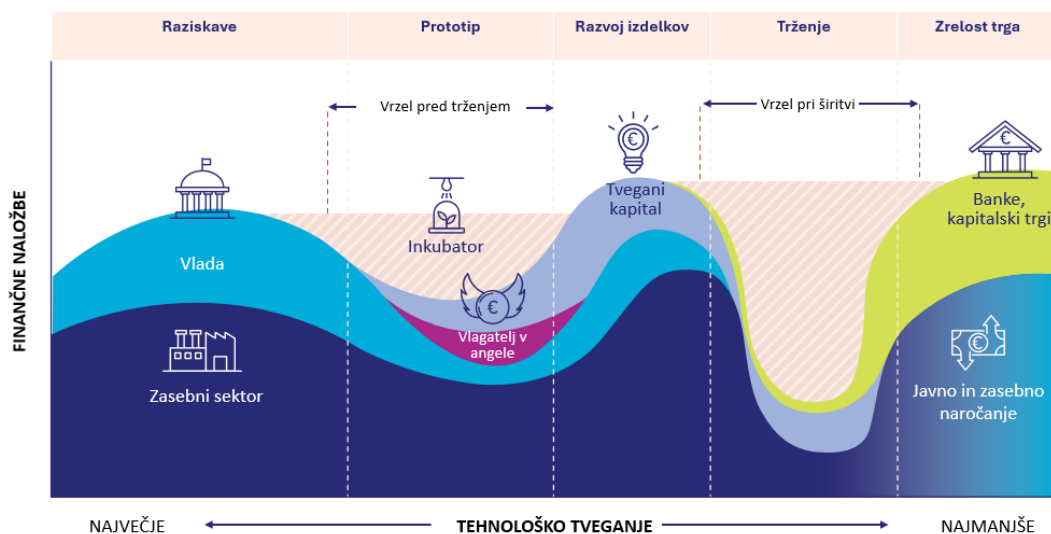
⁴ Evropska komisija – Naslednji na čelu Evrope: pobuda za zagon in razširitev podjetij (COM(2016) 733 final z dne 22. novembra 2015); pobuda Startup Europe (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/startup-europe>).

⁵ Približno 40 % jamstva iz programa InvestEU, ki znaša 26,2 milijarde EUR, je namenjenih podpori tveganim dolžniškim naložbam ter naložbam v navidezni lastniški kapital in lastniški kapital, ki jih izvajalski partnerji izvedejo v okviru dogovorov o delitvi tveganja s proračunom EU.

⁶ Samorog je podjetje v zasebni lasti – zagonsko podjetje – s tržno vrednostjo v višini 1 milijarde EUR ali več.

⁷ *In search of the EU unicorns – what do we know about them?* (V iskanju samorogov v EU – kaj vemo o njih?)

Tehnično poročilo Skupnega raziskovalnega središča, 2022.
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127712>.

/Slika 1: Poenostavljen prikaz dveh „dolin smrti“ za zagonška podjetja

Vizija: povzdigniti EU v velesilo na področju zagonških podjetij in podjetij v razširitveni fazi

Cilj strategije EU za zagonška podjetja in podjetja v razširitveni fazi je, da bi Evropa postala najboljša regija na svetu za ustanavljanje in rast svetovnih tehnoloških podjetij, vključno z globokotehnološkimi podjetji. Osredotočena je na zagotavljanje pomoči inovatorjem, ustanoviteljem in vlagateljem v okviru pobude Choose Europe! (Izberi Evropo!), pri čemer omogoča boljše pogoje za zagonška podjetja in podjetja v razširitveni fazi, da bodo lahko izkoristila nove geopolitične priložnosti in zmanjšala razloge za selitev iz EU. To je ključno za strateške tehnologije, kot so na primer umetna inteligenca, kvantne tehnologije, napredni polprevodniki, medicinska tehnologija, biotehnologija, uporaba biogospodarstva, čista tehnologija in energija (vključno z jedrsko tehnologijo), voda in modra tehnologija, varnost, obramba, vesolje, robotika ter napredni materiali⁸.

Strategija temelji na strategiji Komisije za enotni trg⁹ in drugih prizadevanjih za izboljšanje poslovnega okolja, osredotočena pa je na izboljšanje dostopa do evropskega notranjega trga, ki ima velik potencial za spodbujanje inovacij in ohranjanje konkurenčnosti evropskih podjetij na svetovni ravni. Zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi omogoča rast in širitev, ki jo potrebujejo, da lahko učinkovito konkurirajo.

Zato strategija temelji na prizadevanju, da se evropsko gospodarstvo preusmeri k bolj podjetniškemu in inovativnemu modelu. Njen cilj je ustvariti dinamičen ekosistem, v katerem se spodbujata drzna vizija in premišljeno tveganje, neuspeh pa se šteje za nujen korak pri napredku. S strategijo se bodo spodbujale politične in regulativne spremembe po vsej EU, pri čemer bo Komisija dajala zgled. Cilj je utreti pot naslednji generaciji evropskih zagonških

⁸ Vključno z morebitno dvojno rabo.

⁹ [Strategija za enotni trg](#).

podjetij, kentavrov in samorogov, ki bi se lahko razvili v vodilna podjetja v svetu na področju tehnologije.

V strategiji je določenih več zakonodajnih in političnih ukrepov ter ukrepov finančne podpore za pomoč evropskim zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi na ravni EU in držav članic. Njen učinek se bo meril s 1) povečanjem števila zagonskih podjetij v EU, 2) povečanjem števila kentavrov¹⁰ v EU in 3) povečanjem števila samorogov v EU ter njihovo primerjavo s svetovnimi konkurenti EU.

Strategija je strukturirana glede na različne potrebe, ki jih lahko ima inovativno podjetje v svojem življenjskem ciklu od zagona do širitve ter doseganja zrelosti in uspešnosti v EU:

- 1) inovacijam prijazni predpisi;
- 2) boljše financiranje;
- 3) hitro uvajanje na trg in širitev;
- 4) podpora najboljšim talentom ter
- 5) dostop do infrastrukture, omrežij in storitev.

Strategiji je priložen delovni dokument služb Komisije.

¹⁰ Kentaver je zagonsko podjetje v zasebni lasti s tržno vrednostjo v višini 100 milijonov EUR ali več.

2. INOVACIJAM PRIJAZNI PREDPISI

Evropa je znana po svojih strogih regulativnih standardih, s katerimi zagotavlja stabilnost in zaupanje za vlagatelje iz EU in tretjih držav. Regulativni okvir EU zagotavlja tudi varnost in jasnost za zagonska podjetja ter spodbuja inovacije in podjetništvo. Hkrati Komisija dejavno zmanjšuje upravna bremena, pri čemer si prizadeva, da bi se ta za podjetja zmanjšala za 25 %, za MSP pa za 35 %, kar bi izboljšalo njihovo prožnost. V strategiji za enotni trg¹¹ je obravnavano vprašanje razdrobljenosti ter ovir za prosti pretok blaga in storitev, hkrati pa so zagotovljeni trdni temelji za rast.

Da bi EU ostala konkurenčna v hitro razvijajočem se svetovnem tehnološkem okolju, se mora spopasti z več izzivi. Regulativna razdrobljenost med državami članicami zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi otežuje učinkovito delovanje na enotnem trgu. Različni nacionalni pravni sistemi, zlasti na področjih, kot so obdavčitev, pravo gospodarskih družb in zakonodaja o vrednostih papirjih, ustvarjajo ovire za vlagatelje in omejujejo pretok kapitala. Zagonska podjetja se srečujejo tudi s težavami zaradi različnega delovnega prava in visokih stroškov neuspeha, kar še povečuje negotovost za ustanovitelje in vlagatelje. Poleg tega počasna regulativna odobritev novih tehnologij skupaj z obstoječimi regulativnimi okviri, ki se ne prilagajajo hitro inovacijam, ovira uvajanje prelomnih izdelkov in storitev.

Da bi EU rešila te izzive, mora okrepiti svojo regulativno prožnost. S prihodnjim evropskim aktom o inovativnosti in 28. pravno ureditvijo se bo podprl razvoj zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi po vsej EU. S sprejetjem direktive o insolventnosti se bodo poenostavili postopki v primeru insolventnosti, kar bo koristilo tudi zagonskim podjetjem, saj se bodo zmanjšali zapletenost in stroški. V prihodnjem davčnem priporočilu, ki je del dogovora o čisti industriji, bosta priporočena ugodna obravnava takojšnjega priznavanja stroškov kot odhodkov in pospešene amortizacije ter zagotavljanje spodbud za davčne dobropise, s katerimi se bodo podprle naložbene dejavnosti zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi. Poleg tega se lahko z **regulativnimi peskovniki**¹² zagonskim podjetjem zagotovijo realna okolja za preskušanje, ki jim omogočajo, da izpopolnijo svoje inovacije, regulatorji pa lahko bolje razumejo potrebe nastajajočih inovacij in prilagodijo pravila, da bi se bolje odzvali na te izzive. Peskovniki torej ne le pomagajo zagonskim podjetjem¹³, temveč tudi spodbujajo tesnejše sodelovanje z organi, pri čemer krepijo zaupanje in privabljajo naložbe ter lahko, če se uporabljajo za lokalne inovacije, spodbujajo lokalni razvoj na teritorialni ravni.

11 The Single Market: our European home market in an uncertain world (Enotni trg: naš evropski domači trg v negotovem svetu), COM(2025) 500 final.

12 Sklepi Sveta o regulativnih peskovnikih in določbah o eksperimentiranju kot orodjih za regulativni okvir, ki bo inovacijam prijazen, za prihodnost primeren in odporen ter bo z njim mogoče obvladovati prelomne izzive v digitalni dobi (2020/C 447/01, UL C 447, 23.12.2020, str. 1).

13 Na primer, več kot 60 % finančnotehnološkim zagonskim podjetjem, ki so sodelovala v regulativnih peskovnikih, je uspelo privabiti naložbe v prvih šestih mesecih poskusov (<https://www.jbs.cam.ac.uk/faculty-research/centres/alternative-finance/publications/early-lessons-on-regulatory-innovation-to-enable-inclusive-fintech/>), s sodelovanjem v peskovnikih pa so se njihove možnosti za pridobitev financiranja povečale za 50 % (<https://www.bis.org/publ/work901.pdf>).

Komisija bo v okviru procesa evropskega semestra predlagala priporočila za posamezne države, da bi se izboljšala inovacijska politika in poenostavilo poslovno okolje v državah članicah. Z instrumentom za tehnično podporo bo še naprej krepila upravno zmogljivost držav članic. Poleg tega si bo prizadevala za pospešitev evropskih postopkov standardizacije, da bi sledili tehnološkemu napredku, s čimer se bosta zagonskim podjetjem zagotovila lažji in hitrejši vstop na trg in širitev na enotnem trgu.

Ukrepi

- **Evropska komisija bo predlagala 28. pravno ureditev**, s katero bo zagotovljen enoten sklop pravil za podjetja. Vključeval bo pravni okvir EU za podjetja, ki bo temeljil na privzetih digitalnih rešitvah, podjetjem pa bo pomagal premagati ovire pri njihovem ustanavljanju, širitvi in upravljanju na enotnem trgu. V ta namen bo poenostavila pravila, ki se uporabljajo, in zmanjšala stroške neuspeha, in sicer tako, da bo obravnavala posebne vidike na ustreznih pravnih področjih, vključno z insolvenčnim, delovnim in davčnim pravom. Preučila bo možnost, da se podjetjem omogoči hitrejša ustanavljanje v Evropi, po možnosti v 48 urah (1. četrtnetje 2026).
- **Komisija bo predlagala evropsko podjetniško denarnico** kot temelj za preprosto in digitalno poslovanje v EU, s katero bo vzpostavljena digitalna identiteta za vse gospodarske subjekte ter zagotovljen okvir za izmenjavo preverjenih podatkov in poverilnic, da se omogoči nemotena digitalna interakcija med gospodarskimi subjekti in javnimi upravami po vsej Uniji (4. četrtnetje 2025).
- **Komisija bo predlagala evropski akt o inovativnosti, s katerim se bodo prav tako spodbujali regulativni peskovniki**, da se inovatorjem omogoči razvoj in preskušanje novih idej. Vseboval bo skupno pravno opredelitev in osnovna načela v zvezi z vzpostavitev regulativnih peskovnikov, vključno s čezmejnimi ali lokalnimi regulativnimi peskovniki, hkrati pa bo zagotavljal, da so obravnavane potrebe posameznih sektorjev (1. četrtnetje 2026).
- Komisija bo predlagala **prostovoljni „stresni test za inovacije“, ki bo namenjen državam članicam** in bo vseboval priporočila za države članice, naj pri pripravi nove ali revidirane nacionalne zakonodaje sistematično ocenijo morebitni učinek na inovacije (1. četrtnetje 2026).
- Komisija bo predstavila predloge za **zmanjšanje regulativnih bremen v strateških sektorjih**, in sicer s prihodnjimi sektorskimi zakonodajnimi in nezakonodajnimi predlogi, kot so akt EU o biotehnologiji, strategija EU za biogospodarstvo, strategija EU za bioznanost, akt o naprednih materialih, uredba o medicinskih pripomočkih in poenostavitveni zbirni sveženj za obrambo (od leta 2025).
- Komisija bo **revidirala uredbo o standardizaciji**, da bodo postopki določanja standardov hitrejši in dostopnejši, zlasti za MSP in zagonska podjetja (2. četrtnetje 2026).
- Komisija bo **začela izvajati študijo**, ki bo temeljila na podatkih na ravni podjetij, da bi ocenila, v kolikšni meri organizacija in regulacija prestrukturiranja podjetij na ravni EU in držav članic ovira zagonska podjetja, podjetja v razširitveni fazi in inovativna podjetja pri prilagajanju poslovanja in inovacijah v različnih gospodarskih sektorjih

(2026). S to študijo se bo podprlo izvajanje načrta za kakovostna delovna mesta in svežnja o pravični mobilnosti delovne sile.

3. BOLJŠE FINANCIRANJE ZA ZAGONSKA PODJETJA IN PODJETJA V RAZŠIRITVENI FAZI

Evropske naložbe tveganega kapitala so bile zelo uspešne, pri čemer je donosnost zdaj enakovredna donosnosti naložb tveganega kapitala v tretjih državah ali jo presega¹⁴. Javni sektor EU ima ključno vlogo pri spodbujanju trga tveganega kapitala s pobudami, kot je sklad InvestEU, s katerim se mobilizira zasebni kapital za naložbe v MSP in podjetja v razširitveni fazi. Evropski svet za inovacije (EIC) podpira globokotehnološka zagonska podjetja z nepovratnimi sredstvi in naložbami v lastniški kapital v višini do 30 milijonov EUR, s pobudo za evropske tehnološke prvake pa se uspešno zbirajo javna sredstva za podporo evropskim skladom tveganega kapitala. Z Evropskim investicijskim skladom (EIF) se je v zadnjih 30 letih spodbudila rast sektorja tveganega kapitala in po vsej Evropi zagotovilo do 7 milijard EUR sredstev na leto. Te izkušnje kažejo koristi združevanja podpore prek finančnih posrednikov, kot se izvaja v okviru programa InvestEU, ki prispevajo k razvoju ekosistema tveganega kapitala kot celote, z neposrednimi naložbami v lastniški kapital, ki jih izvaja sklad Evropskega sveta za inovacije in ki omogočajo strateške odločitve pri izbiri podjetij za naložbe v naložbene partnerje in naložbene smernice, ter s skladi z deljenim upravljanjem, zlasti Evropskim skladom za regionalni razvoj, ki deluje kot katalizator za privabljanje dodatnih zasebnih sredstev prek nepovratnih sredstev in finančnih instrumentov. Tuje naložbe tveganega kapitala v evropska podjetja se od leta 2016 povečujejo¹⁵. EU ima vse več poslovnih angelov, zlasti uspešnih ustanoviteljev, ki so pripravljeni ponovno vlagati v novo generacijo zagonskih podjetij in jo usmerjati¹⁶.

Kljub temu je finančni sistem EU še naprej pretežno osredotočen na banke, pri čemer znašajo bančna sredstva 300 % BDP EU v primerjavi s samo 85 % v ZDA.¹⁷ Majhnost trga tveganega kapitala v EU je posledica pomanjkanja kulture lastniškega kapitala, nenaklonjenosti tveganju in razdrobljenosti kapitalskih trgov zaradi različnih nacionalnih pravil¹⁸. Ta regulativna razdrobljenost vključuje različno insolvenčno pravo in pravo gospodarskih družb ter različne davčne sisteme in javne trge, ki omejujejo priložnosti za izstop iz naložb¹⁹. Razpoložljivost takega financiranja se geografsko zelo razlikuje, pri čemer se nekatere države članice še vedno srečujejo z velikimi težavami v vseh fazah zbiranja sredstev. Raven čezmejnih naložb ostaja nizka, kar tudi zmanjšuje možnosti za rast ter bi lahko inovativna podjetja spodbudilo k iskanju večjih trgov in enostavnejšega financiranja zunaj Evrope.

Še vedno obstaja očitna finančna vrzel na področju financiranja širitve visoko tveganih, kapitalsko intenzivnih tehnologij, za katere so potrebne naložbe v višini nad

¹⁴ InvestEurope, 2024.

¹⁵ EU in Združeno kraljestvo.

¹⁶ Uredba o evropskih ponudnikih storitev množičnega financiranja za podjetnike omogoča učinkovitejše posredovanje in povezovanje, tudi med poslovnimi angeli in zagonskimi podjetji na vseevropski ravni.

¹⁷ EIB (2024), The scaleup gap: financial market constraints holding back innovative firms in the European Union (Vrzel na področju širitve podjetij: omejitve na finančnih trgih, ki zavirajo inovativna podjetja v Evropski uniji), Evropska investicijska banka, <https://data.europa.eu/doi/10.2867/382579>.

¹⁸ EIB (2024), The scaleup gap: financial market constraints holding back innovative firms in the European Union (Vrzel na področju širitve podjetij: omejitve na finančnih trgih, ki zavirajo inovativna podjetja v Evropski uniji), Evropska investicijska banka, <https://data.europa.eu/doi/10.2867/382579>.

¹⁹ Glej povzetek posvetovanja iz delovnega dokumenta služb Komisije, ki je priložen tej strategiji.

100 milijonov EUR²⁰. Pomanjkanje širše dostopnosti kapitala za širitev ali rast pomeni več tveganj za EU, in sicer i) izgubo podjetij, ki jih je Evropa podpirala v začetni fazi rasti, in ii) izgubo kritičnih tehnologij, ki so bistvene za našo prihodnjo blaginjo. Za zapolnitev te vrzeli ter okrepitev gospodarske varnosti in tehnološke suverenosti EU je potreben evropski sklad s kritično maso za podjetja v razširitveni fazi, ki bo deloval pod tržnimi pogoji. Poleg tega bo Komisija, kot je bilo napovedano v uniji prihrankov in naložb, preučila načine za podporo pobudi ETCI 2.0, globlji in še ambicioznejši strukturi sklada skladov, ki bo združeval kapital zasebnih in javnih vlagateljev in ki naj bi ga Evropski investicijski sklad začel izvajati do leta 2026. Da bi se čim bolj povečala učinek in prožnost, zlasti glede na prihodnji Evropski sklad za konkurenčnost, bosta zagotovljena tesno sodelovanje in dopolnjevanje med pobudo ETCI 2.0 in novim evropskim skladom za podjetja v razširitveni fazi Scaleup Europe.

Tudi povpraševanje po financiranju globokotehnoških zagonskih podjetij ostaja veliko. Čeprav je sklad Evropskega sveta za inovacije v samo štirih letih postal eden glavnih evropskih vlagateljev v globokotehnoške tehnologije, trenutno ni mogoče zadovoljiti povpraševanja odličnih globokotehnoških podjetij po podpori Evropskega sveta za inovacije²¹. Obenem mora Evropski svet za inovacije poenostaviti in pospešiti svoje postopke, da bi se bolje odzival na potrebe vložnikov in potencialnih podjetij, v katere vlaga. Pri tem se bo zgledoval po praksah, kakršne uporablja agencija ARPA, ter tesno sodeloval s svojimi zaupanja vrednimi vlagatelji, partnerskimi podjetji in najuspešnejšimi evropskimi inovatorji, da bi opredelili nastajajoče tehnološke trende in prelomne tehnologije, ki so ključne za evropsko konkurenčnost in strateško avtonomijo²².

Zlasti podjetnice in vlagateljice se še naprej srečujejo z velikimi ovirami pri dostopu do financiranja. Pri kapitalskih naložbah v tehnološka zagonska podjetja na primer še vedno prevladujejo ustanoviteljske ekipe, sestavljene izključno iz moških, pri čemer ustanoviteljske ekipe, v katerih sta zastopana oba spola, prejmejo 15 % sredstev, medtem ko jih ekipe, sestavljene izključno iz žensk, prejmejo le 3 %²³. Krepitev dostopa žensk do financiranja, povečanje njihove zastopanosti na odločevalskih položajih na področju financ in spodbujanje naložbenih mrež, ki jih vodijo ženske, so ključni za odpravo te vztrajne razlike med spoloma. Cilj akcijskega načrta za socialno gospodarstvo in njegove prihodnje revizije (2026) bo tudi okrepiti podporo socialnim inovacijam.

Danes imajo evropski institucionalni vlagatelji, vključno s pokojninskimi in zavarovalniškimi skladi, le omejeno vlogo na evropskem trgu tveganega kapitala. Med letoma 2013 in 2023 so pokojninski skladi predstavljali le 7 % financiranja tveganega kapitala

²⁰ Poročilo Evropskega investicijskega sklada o [vrzeli na področju financiranja podjetij v razširitveni fazi](#).

²¹ V zadnjem presečnem obdobju (oktobra 2024) je bilo uspešnih le 5,9 % vlog za financiranje iz sklada Pospeševalec Evropskega sveta za inovacije, kar je v skladu s prejšnjimi presečnimi obdobji.

²² ARPA (Advanced Research Projects Agency – Agencija za napredne raziskovalne projekte) je vladna agencija ZDA, ki financira raziskave z visokim tveganjem in visoko donosnostjo za spodbujanje prodornih inovacij v znanosti in tehnologiji, pri čemer je bila prvotno ustanovljena kot ARPA (zdaj DARPA) v okviru ameriškega ministrstva za obrambo in pozneje uvedena še v drugih sektorjih, kot sta energetika (ARPA-E) in zdravje (ARPA-H).

²³ Evropska Komisija: Generalni direktorat za raziskave in inovacije, She-Figures 2024 – Policy report (Podatki o ženskah za leto 2024 – poročilo o politiki), Urad za publikacije EU, 2025.

v EU²⁴. Vendar so nekatere države članice EU že začele sprejemati pobude, da bi institucionalne vlagatelje spodbudile k sodelovanju v naložbah tveganega kapitala²⁵.

Mnoga zagonska podjetja imajo težave pri uporabi svojih neopredmetenih sredstev, kot je intelektualna lastnina, kot zavarovanja ali jamstva za zbiranje sredstev, in sicer zaradi i) omejevalnih bančnih praks, ii) premalo razvitega ekosistema vrednotenja intelektualne lastnine, iii) nezaupanja v metode vrednotenja intelektualne lastnine, iv) slabe ozaveščenosti o mednarodno priznanih metodah vrednotenja intelektualne lastnine in, splošneje, v) omejenega tržnega priznavanja financiranja, zavarovanega z intelektualno lastnino. V EU primanjkuje spodbud bankam in institucionalnim vlagateljem, da bi sodelovali pri financiranju, zavarovanem z intelektualno lastnino.

Potencial evropskih poslovnih angelov je še vedno omejen zaradi ovir za čezmejne naložbe in poslovnih praks, ki dolgoročno zaklenejo naložbe poslovnih angelov.

Zakonodaja EU, kot so uredba o **pregledu neposrednih tujih naložb in pravila o državni pomoči**, je bistvena za zagotavljanje varnosti, strateških interesov in pravičnosti enotnega trga EU. To velja tudi za neposredne tuje naložbe v zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, pri katerih so vprašanja lastništva intelektualne lastnine in lokalne dodane vrednosti ključnega pomena. Vendar se lahko zagonskim podjetjem zdi njihovo izvajanje včasih preveč obremenjujoče in omejujoče. Zato je pomembno, da ti instrumenti ostanejo še naprej usmerjeni v zastavljene cilje. S tem namenom je cilj tekoče revizije uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb uskladiti postopke pregleda v državah članicah in izboljšati sodelovanje na ravni EU. Komisija bo v sodelovanju z državami članicami poskusila zagotoviti, da bodo postopki pregleda neposrednih tujih naložb učinkoviti, sorazmerni in predvidljivi ter da ne bodo odvracali od zakonitih naložb. Pravila o državni pomoči že zagotavljajo nekaj prožnosti za zagonska podjetja, saj omogočajo izjeme od splošnih omejitev pomoči za podjetja „v težavah“. Ker pa sedanje opredelitve temeljijo na statičnih finančnih kazalnikih, bo Komisija ocenila, kako bolje prilagoditi ta pravila, da bi se zagotovila podpora za rast zagonskih podjetij.

Omejena razpoložljivost ustreznih možnosti izstopa je velika ovira za rast tveganega in razširitvenega kapitala v EU. Medtem ko se je obseg prvih javnih ponudb v Evropi znatno povečal in v zadnjem desetletju dosegel več kot 320 milijard EUR, so izstopi še vedno skoncentrirani v nekaj državah, delniški trg EU pa znaša le 55 % BDP EU v primerjavi s 147 % v ZDA. EU predstavlja le 11 % prvih javnih ponudb v svetu.

Da bi Komisija rešila ključne izzive pri delovanju kapitalskih trgov EU, izvaja strategijo **unije prihrankov in naložb**²⁶. Z njo se bo zmanjšala razdrobljenost trga, ustvarile se bodo boljše naložbene priložnosti za državljane in prispevalo se bo k razširitvi možnosti financiranja za podjetja. Njen cilj je zlasti izboljšati dostop do lastniškega in dolžniškega financiranja za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, okrepiti vlogo tveganega kapitala in institucionalnih vlagateljev ter bolje uskladiti instrumente javnega financiranja EU s cilji navedene strategije.

²⁴ France Digitale, 2024.

²⁵ Na primer, pobuda Tibi v Franciji ali pobuda WIN v Nemčiji.

²⁶ Unija prihrankov in naložb Strategija za spodbujanje blaginje državljanov in gospodarske konkurenčnosti v EU (COM(2025) 124 final).

Nazadnje, **združitve in prevzemi imajo ključno vlogo pri ponovnem vlaganju in širjenju obsega inovacij**, vendar več kot 60 % evropskih odkupov zagonskih podjetij izvedejo podjetja zunaj EU. Da bi EU ohranila svojo tehnološko suverenost in spodbudila rast domačih inovacij, morajo evropska podjetja izboljšati konkurenčnost, da bi talente in tehnologije obdržala na naši celini, hkrati pa je treba zagotoviti, da lahko mlada podjetja izberejo lastne strategije za rast in izstop, ne da bi zatrla svoje ambicije.

Ukrepi

- Komisija bo **razširila Evropski svet za inovacije** in poenostavila njegova pravila. Evropski svet za inovacije se bo bolj osredotočil na postopno in na izzivih temelječe financiranje za visoko tvegane inovacije z uvedbo več postopkov, kakršne uporablja agencija ARPA. Prav tako bo razširil svojo mrežo zaupanja vrednih vlagateljev ter okrepil sodelovanje s kentavri in samorogi iz EU pri pridobivanju povratnih informacij o politiki (2025).
- Komisija bo sodelovala z zasebnimi vlagatelji, da bi v okviru sklada Evropskega sveta za inovacije vzpostavila tržno zasnovan, zasebno voden in zasebno sofinanciran **sklad Scaleup Europe**²⁷, s ciljno usmerjeno naložbeno strategijo, namenjeno premostitvi finančne vrzeli globokotehnoloških podjetij v razširitveni fazi. S tem skladom se bodo mobilizirala znatna zasebna sredstva in izvedle neposredne naložbe v lastniški kapital v strateških sektorjih²⁸, da bi se prispevalo k tehnološki suverenosti in gospodarski varnosti Evrope. Njegova uvedba ne posega v naslednji večletni finančni okvir. Sklad Scaleup Europe se bo izvajal v tesnem sodelovanju s skladom InvestEU ter bo dopolnjeval pobudo za evropske tehnološke prvake in druge instrumente skupine Evropske investicijske banke (2026).
- Komisija bo v sodelovanju s skupino Evropske investicijske banke sodelovala z velikimi institucionalnimi vlagatelji pri razvoju **prostovoljnega evropskega pakta za naložbe v inovacije** za tiste, ki se bodo zavezali, da bodo del svojih upravljanjih sredstev vložili v sklade skladov EU, sklade tveganega kapitala in podjetja v razširitveni fazi, ki ne kotirajo na borzi (2026).
- Komisija bo izkoristila in okrepila obstoječe instrumente ter razvila nove instrumente za naložbe v **evropska zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi na področju varnosti in obrambe** v skladu z belo knjigo o obrambi²⁹ in na podlagi prihodnjega poenostavitvenega zbirnega svežnja za obrambo. Ti instrumenti bi lahko vključevali prožnejše in prilagodljivejše pristope k financiranju nastajajočih inovatorjev na področju obrambe, tudi iz Ukrajine, kot so ciljno usmerjena podpora

²⁷ Ta sklad je bil v prejšnjih sporočilih Komisije, npr. v dogovoru o čisti industriji, imenovan sklad za tehnološka podjetja v razširitveni fazi TechEU Scaleup, čeprav gre za isti sklad. Notranje upravljanje sklada s strani Komisije bo določeno po sprejetju strategije.

²⁸ Na primer umetna inteligenca, kvantne tehnologije, napredni polprevodniki, medicinska tehnologija, biotehnologija, uporaba biogospodarstva, čista tehnologija in energija (vključno z jedrsko tehnologijo), voda in modra tehnologija, varnost, obramba, veselje, robotika ter napredni materiali, vključno z morebitno dvojno rabo.

²⁹ Evropska komisija, Bela knjiga o evropski obrambi – pripravljenost do leta 2030, 19. marec 2025 https://commission.europa.eu/document/download/e6d5db69-e0ab-4bec-9dc0-3867b4373019_en?filename=White%20paper%20for%20European%20defence%20%E2%80%93%20Readiness%202030.pdf.

posameznim subjektom, ter okrepili in razširili obseg razpoložljivih možnosti financiranja EU, vključno z lastniškimi in dolžniškimi instrumenti (2026).

- Komisija bo v sodelovanju z Uradom Evropske unije za intelektualno lastnino pripravila **okvir za vrednotenje intelektualne lastnine** za financiranje, zavarovano z intelektualno lastnino. Poleg tega bo razširila dokazno podlago za razvoj konkretnih finančnih instrumentov za intelektualno lastnino (2. četrletje 2027).
- Komisija bo podprla **evropske poslovne angele** in njihove mreže, da bi ustvarila več možnosti za rast mladih zagonskih podjetij (2026).
- Komisija bo v okviru prihodnjega pregleda smernic za reševanje in prestrukturiranje pregledala opredelitev pojma **podjetje v težavah**, pri čemer bo upoštevala morebitne ovire, ki nekaterim zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi, za katera ne obstaja tveganje, da bodo prenehala poslovati, preprečujejo, da bi izkoristila druge vrste državne pomoči (od 2. četrletja 2025).
- Komisija bo pregledala **smernice o horizontalnih in nehorizontalnih združitvah**, pri čemer bo upoštevala dinamična merila, kot je konkurenca na področju inovacij (2027).
- Komisija bo oblikovala **evropsko korporativno mrežo**, ki bo omogočala boljše vključevanje velikih podjetij, vlagateljev, ki vlagajo v podjetja z lastnim tveganim kapitalom, in korporativnih naročnikov v inovacijski ekosistem EU ter izkoriščanje inovativnih rešitev, ki jih razvijajo zagonska podjetja. Člani mreže bodo svetovali o s tem povezani politiki, sodelovali pri povezovanju z zagonskimi podjetji in se prostovoljno zavezali, da bodo dajali prednost evropskim zagonskim podjetjem, ki razvijajo inovativne rešitve, vlagajo vanje in jih naročajo, zlasti kadar uporabljajo javno financiranje ali upravljajo pomembne raziskovalne ali tehnološke infrastrukture (2026).

4. HITRO UVAJANJE NA TRG IN ŠIRITEV

Uspešno trženje inovativnih izdelkov temelji na kombinaciji podjetniškega zagona, kapitala, ki dopušča tveganje, tržnega povpraševanja in javne podpore. Univerze³⁰ imajo ključno vlogo v tem ekosistemu, saj njihovi diplomanti ustanovijo več kot 157 000 odcepljenih in zagonskih podjetij, ki bi v naslednjem desetletju lahko ustvarila 6,1 milijona delovnih mest³¹. EU ima dolgoletne izkušnje s pobudami in javnimi politikami, s katerimi se podpirajo inovacijski ekosistemi. S **sistemom evropskega patenta z enotnim učinkom**, ki se je začel izvajati leta 2023, naj bi se znatno zmanjšali stroški patentov, zagotovilo enotno varstvo in pospešilo trženje tehnologij po vsej EU.

V Evropi je še vedno malo prenosa rezultatov raziskav v komercialna podjetja zunaj visokozmogljivih inovacijskih grozdov. Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo³², evropska podjetniška mreža³³, evropska platforma za sodelovanje grozdov (ECCP) ter evropska vozlišča za digitalne inovacije (EDIH) že podpirajo podjetništvo in univerzitetna zagonska podjetja, vendar ključna vprašanja ostajajo nerešena. Medtem ko več kot 10 % patentov, prijavljenih pri Evropskem patentnem uradu, izhaja iz univerz, se le tretjina teh patentov izkorišča za namene trženja. Ključna težava je pomanjkanje miselnosti, ki bi spodbujala inovacije, na številnih univerzah, kjer ni dovolj spodbud za raziskovalce, da bi tržili svoje delo. Pravni, organizacijski in finančni okviri za univerzitetna odcepljena podjetja se po Evropi razlikujejo, kar povzroča neenake pogoje po vsej celini. Poleg tega je postopek javnega naročanja v številnih državah EU preveč nenaklonjen tveganju, saj daje prednost uveljavljenim ponudnikom pred zagonskimi podjetji. S tem se zagonskim podjetjem omejuje dostop do javnih naročil za inovativne rešitve. Postopki naročanja v podjetjih prav tako ovirajo zmožnost zagonskih podjetij, da se širijo, pri čemer inovacije pogosto zavirajo prakse, ki niso naklonjene tveganjem.

Da bi EU okrepila povezanost znotraj inovacijskega okolja, mora spodbujati močnejše medsebojno povezane ekosisteme, in sicer z večjo podporo univerzam, raziskovalnim ustanovam in zagonskim podjetjem. Sistem evropskega patenta z enotnim učinkom morajo v celoti sprejeti vse države članice EU, da bi se zmanjšali stroški patentov in olajšalo trženje raziskav. Na področju naročanja namerava Evropska komisija revidirati in predlagati zakonodajo in nezakonodajne ukrepe v zvezi z javnimi in zasebnimi naročili, kar bo zaradi zmanjšanja morebitnih ovir in spodbujanja inovacij pripomoglo tudi k boljši podpori zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi. Z dopolnilnimi nezakonodajnimi ukrepi se bodo okrepili spremljanje, financiranje in nacionalne kompetenčne mreže v državah članicah. EU lahko s podpiranjem čezmejnega sodelovanja znotraj EU in poenostavitvijo dostopa do postopkov naročanja ustvari ugodnejše okolje za rast in širitev zagonskih podjetij.

³⁰ Vključno z univerzami za uporabne znanosti ter raziskovalnimi in tehnološkimi organizacijami.

³¹ Redstone University Startup Index – Europe's Trillion Euro Opportunity (Indeks univerzitetnih zagonskih podjetij – evropska priložnost v vrednosti bilijona evrov, 2024 – <https://www.redstone.vc/research/redstone-university-startup-index>).

³² Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT) je neposredno podprl več kot 9 900 zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi, ki so skupaj pridobila skoraj 10 milijard EUR zunanjega financiranja, kar je privedlo do nastanka samorogov in inovativnih podjetij, ki so danes vredni 71,2 milijarde EUR.

³³ Več kot 3 500 svetovalcev evropske podjetniške mreže (EEN) pomaga zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi z brezplačno podporo pri poslovanju v skoraj 60 državah. Več kot 1 500 grozdov spodbuja tudi inovacije in konkurenčnost med deležniki, vključno z zagonskimi podjetji.

Da bi se okrepilo sodelovanje med zagonskimi in drugimi podjetji, bi bilo treba spodbujati strateška partnerstva, ki bi zagonskim podjetjem olajšala pridobivanje prvih strank in rast. S **kohezijsko politiko** se lahko prispeva tudi k povezovanju regionalnih in nacionalnih akterjev, spodbuja teritorialna povezljivost in pomaga zagonskim podjetjem pri širitvi. Vmesni pregled kohezijske politike je pomemben korak pri usklajevanju regionalnih in nacionalnih prizadevanj za pomoč zagonskim podjetjem pri povezovanju z večjimi družbami in vstopu na nove trge.

Komisija bo v sodelovanju z Evropsko službo za zunanje delovanje in državami članicami podprla **zagonska podjetja pri vstopu na svetovne trge**, vključno z izkoriščanjem trgovinskih sporazumov ter mobilizacijo prek delegacij EU, mrež držav članic in namenskih orodij EU³⁴. Prav tako si bo prizadevala za boljše vključevanje inovativnih rešitev zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi v vrednostne verige v okviru strategije **Global Gateway** ter bo izboljšala svoje podporne finančne instrumente, da bi zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi omogočila boljši dostop do razvijajočih se trgov.

Ukrepi

- Komisija bo začela izvajati pobudo **Od laboratorija do samoroga** za pospešitev trženja rezultatov raziskav. V okviru te pobude bo:
 - podprla vodilna **evropska vozlišča za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi**, ki izhajajo iz močnih univerzitetnih ekosistemov, pri čezmejnem povezovanju in sodelovanju, da se zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi zagotovi dostop do storitev, infrastrukture in podjetij drug drugih. Po potrebi se bodo izkoristile sinergije z obstoječimi mrežami (2026);
 - razvila **načrt za izdajo licenc, delitev licenčnin in udeležbo pri dobičku ter kapitalsko udeležbo akademskih institucij in njihovih izumiteljev** pri trženju intelektualne lastnine in ustvarjanju odcepljenih podjetij v skladu z najboljšo poslovno prakso. Podpirala bo krepitev zmogljivosti uradov za prenos tehnologij in ustvarjanje vlog „graditeljev podjetij“ v raziskovalnih organizacijah, vključno z raziskovalnimi in tehnološkimi organizacijami, raziskovalnimi infrastrukturami in univerzami (2026);
 - zagotovila pravne **smernice in smernice** za izvajanje **v zvezi z veljavnimi pravili o državni pomoči** za podporo zagonskim podjetjem, in sicer tako, da bo pojasnila pogoje, pod katerimi lahko univerze in javne raziskovalne organizacije podelijo pravice intelektualne lastnine v skladu s pravili o državni pomoči (2026).
- Komisija bo predlagala nabor ukrepov za **javno naročanje**, ki bo **usmerjeno v inovacije**, kot so navedeni v nadaljevanju.
 - V okviru **revizije direktiv EU o javnem naročanju** bo iskala načine za izboljšanje in poenostavitev dostopa do javnih naročil, pri čemer bo upoštevala

³⁴ Vključno s spletnimi platformami, kot je portal Komisije Access2Markets, posebnimi službami za pomoč uporabnikom v državah, ki niso članice EU, mrežami, ki jih podpira Komisija, kot so evropska podjetniška mreža oziroma nacionalne ali evropske gospodarske zbornice v EU ali na potencialnih tujih trgih.

potrebe zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi. V javnem posvetovanju se bodo obravnavala tudi vprašanja, ki so zlasti pomembna za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, kot so omejitve pretiranih zahtev v zvezi s specifikacijami in pretiranih finančnih zahtev v razpisni dokumentaciji ter uvedba inovacijam prijaznejših določb o pravicah intelektualne lastnine in vrednostnem inženiringu.

- V okviru revizije **direktive EU o javnih naročilih na področju obrambe in varnosti** bo iskala načine za spodbujanje vključenosti zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi pri javnem naročanju ter upoštevala morebitno prednostno obravnavo EU pri javnem naročanju, da bi se okrepili konkurenčnost in tehnološka suverenost EU.
- V okviru **evropskega akta o inovativnosti** bo poleg navedenega iskala načine za povečanje skupnih naložb v javno in zasebno naročanje inovativnih rešitev po vsej Evropi, pri čemer bo i) zagotovila hiter postopek javnega naročanja storitev na področju raziskav in razvoja, ki ne spadajo na področje uporabe direktiv EU o javnem naročanju, vključno s predkomercialnim naročanjem, ter ii) spodbujala v inovacije usmerjene strategije nabave za zasebne naročnike.

Komisija bo navedene zakonodajne ukrepe podprla z **nezakonodajnimi podpornimi ukrepi**, kot so i) nadaljnje spremljanje nacionalnih okvirov politike javnega naročanja inovativnih rešitev in naložb po vsej EU ter njihovo vključevanje v preglednici kazalnikov evropskega raziskovalnega prostora in evropskega inovacijskega sistema, ii) okrepitev podpore financiranja iz sredstev EU za raziskave in inovacije, namenjenega javnim kupcem, da se omogoči izvajanje skupnega javnega naročanja inovativnih rešitev v strateških sektorjih in tehnologijah, ter iii) okrepitev evropske mreže nacionalnih kompetenčnih centrov za javno naročanje inovativnih rešitev in njena razširitev na vse države članice.

5. PODPORA PRI ISKANJU NAJBOLJŠIH TALENTOV V EVROPI

Uspeh zagonskega podjetja je močno odvisen od dostopa do visoko usposobljenih talentov. Nekaterne države članice EU so uvedle pobude, kot so sheme vizumov za digitalne nomade, digitalne osebne izkaznice za e-prebivanje in programi za kvalificirane delavce, da bi privabile vrhunske talente. Te sheme so zasnovane tako, da lajšajo premestitev visoko usposobljenih kandidatov, s čimer zagonskim podjetjem olajšajo dostop do globalnega nabora talentov. Nabor talentov EU in partnerstva za privabljanje talentov bodo pomagali tudi pri zaposlovanju usposobljenih državljanov tretjih držav, ki bodo ustrezali sektorjem, ki najbolj potrebujejo usposobljeno delovno silo. Poleg tega ima 59 % zagonskih podjetij v Evropi ekipe, ki delajo na daljavo, pri čemer na daljavo dela 78 % inženirskih ekip. Ta trend je pomagal preprečiti regionalni beg možganov in zagonskim podjetjem omogočil dostop do širšega nabora evropskih talentov, hkrati pa znižal stroške poslovanja. Vendar je delo v čezmejnih ekipah na daljavo še vedno ovirano zaradi zapletenosti davčnih obveznosti in obveznosti na področju socialne varnosti.

Kljub tem pobudam je konkurenca na področju kvalificiranih talentov še vedno močna. K temu prispevajo ovire za čezmejno mobilnost, zlasti ovire za priznavanje kvalifikacij, neizkoriščen akademski potencial, precejšnja premajhna zastopanost žensk in omejena raznolikost. Poleg tega zagonska podjetja pogosto ne morejo zagotoviti plač in ugodnosti, ki jih ponujajo večja podjetja, zato težko pritegnejo vrhunske zaposlene. Zapletenost **delniških opcij za zaposlene (ESO)**, kot so razlike v davčni obravnavi v državah članicah EU, ustvarja dodatne izzive za zagonska podjetja pri zagotavljanju negotovinskega nadomestila, da bi privabila usposobljene talente.

Velik problem je tudi podjetniško izobraževanje³⁵. Manj kot 50 % dijakov in študentov na srednjih ter višje- in visokošolskih izobraževalnih ustanovah v EU ima dostop do kakršne koli oblike podjetniškega izobraževanja, kar ovira razvoj bodočih podjetnikov³⁶. Poleg tega v obstoječih okvirih za upravljanje in trženje rezultatov akademskih raziskav pogosto ni potrebnih spodbud, saj univerze dajejo akademskemu objavljanju prednost pred trženjem^{37,38}.

Za odpravo vrzeli na področju talentov je bistveno izboljšati podjetniško izobraževanje, pri čemer je treba zagotoviti, da dijaki in študenti pridobijo spretnosti, miselnost in odpornost, ki so potrebne za ustvarjanje inovacij in delovnih mest. Programi bi morali biti bolj usklajeni s potrebami industrije, da bi študente opremili s praktičnim znanjem. Poleg tega se bo s spodbujanjem **uravnotežene zastopanosti spolov pri vodenju in raznolikosti** znotraj ekosistema zagonskih podjetij pomagalo ustvariti močnejši in odpornejši nabor talentov. **Univerze bi se morale bolj osredotočiti tudi na spodbujanje trženja rezultatov raziskav** ter ustvarjanje ustreznih struktur nagrajevanja za raziskovalce, ki prispevajo k ustanovitvi odcepljenih podjetij in prenosu znanja. Z uskladitvijo nekaterih vidikov obravnave **delniških opcij za zaposlene (ESO)**, vključno z obdavčitvijo, se bo zmanjšala upravna zapletenost v

³⁵ Evropska komisija, Sporočilo o Uniji spretnosti, 2025, https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/union-skills_sl.

³⁶ Akcijski načrt za podjetništvo 2020 Evropske komisije.

³⁷ [Izzivi na področju akademskega trženja: študija primera o izkušnjah znanstvenikov](#).

³⁸ Draghijevo poročilo (2024), str. 241.

državah članicah EU in spodbudilo več zagonskih podjetij, da ponudijo take delniške opcije kot konkurenčno prednost. Da bi zagonska podjetja zadržala talente, bi morala še naprej uporabljati model dela na daljavo in zagotavljati učinkovito spopadanje z izzivi, povezanimi z zdravstvenim varstvom, obveznostmi oskrbe, prispevki za socialno varnost in obdavčitvijo pokojnin.

Direktiva o modri karti EU in predlog direktive o rezidentih za daljši čas sta ključna koraka za lažje privabljanje in zadržanje visoko usposobljenih talentov iz tretjih držav. Vendar je modra karta namenjena predvsem zaposlenim in ne ustanoviteljem zagonskih podjetij ali inovativnim podjetnikom. Nekatere države članice imajo vzpostavljene nacionalne sheme, vendar je postopek še vedno razdrobljen in zapleten. Z racionalizacijo teh postopkov za pridobitev dovoljenja za delo in prebivanje bo mogoče oblikovati bolj povezan in učinkovit sistem. Poleg tega bo mednarodno zaposlovanje iz držav zunaj EU bistveno za zadovoljitev naraščajočega povpraševanja po specializiranih spretnostih na vseh ravneh ekosistema zagonskih podjetij.

Ukrepi

Komisija bo začela izvajati **pobudo Blue Carpet (Modra preproga)**, da bi podprla privabljanje in ohranjanje visoko usposobljenih in raznolikih talentov iz EU in tretjih držav. V okviru te pobude (2025–2026) bo:

- dejavno spodbujala in nadalje krepila **podjetniško izobraževanje** in izpopolnjevanje, med drugim prek Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo, ter spodbujala uravnoteženo in raznoliko zastopanost spolov;
- oblikovala **načrt za okvir za razvoj akademskih poklicnih poti**, na podlagi katerega se bodo nagrajevale dejavnosti trženja raziskav, vključno s prehodom iz univerze v industrijo in nazaj, kot so merila za ocenjevanje in napredovanje akademskega osebja, in ki bo del okvira kompetenc akademskega osebja, napovedanega v sporočilu o Uniji spretnosti³⁹;
- preučila dobre prakse v zvezi z obravnavo **delniških opcij za zaposlene v zagonskih podjetjih, vključno z razmislekom o zakonodajnih ukrepih za uskladitev nekaterih vidikov njihove obravnave**;
- predlagala priporočilo **za odpravo davčnih ovir za čezmejne delavce na daljavo** za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi;
- predstavila **sveženj o pravični mobilnosti delovne sile**, vključno s pojasnitvijo pravil o koordinaciji sistemov socialne varnosti v primeru čezmejnega dela na daljavo, in **pobudo za prenosljivost spretnosti**, da bi se še bolj olajšalo in poenostavilo priznavanje kvalifikacij, tudi za državljane tretjih držav (2026);
- sprejela **vizumsko strategijo EU**, ki bo vključevala ukrepe, ki bodo prispevali k učinkovitejšemu privabljanju visoko usposobljenih študentov, raziskovalcev, podjetnikov in usposobljenih delavcev iz tretjih držav v EU, na primer tako, da se čim boljje izkoristita direktiva o študentih in raziskovalcih ter direktiva o modri karti, zlasti za ustanovitelje zagonskih podjetij (4. četrtoletje 2025);

³⁹ [Sporočilo o Uniji spretnosti](#).

- preskusila pilotni projekt **o večnamenskih uradih za pravno vstopno točko** s posebnim poudarkom na spretnostih na področju IKT (4. četrtnetje 2025). Pilotni projekt bo služil kot točka „vse na enem mestu“ za informacije in pomoč visoko usposobljenim strokovnjakom, študentom in raziskovalcem v sektorju IKT, ki jih zanima delo v EU;
- uvedla ciljno usmerjene informacijske dejavnosti **za promocijo direktive o modri karti EU** med visoko usposobljenimi delavci in delodajalci iz tretjih držav, v okviru katerih bodo predstavljene koristi modre karte EU, vključno z možnostjo, da imetnik modre karte EU in njegovi družinski člani lažje pridobijo status rezidenta EU za daljši čas;
- **spodbujala države članice k uvedbi pospešenih shem**, ki bodo upravičenim ustanoviteljem zagonskih podjetij omogočale pridobitev dovoljenja za prebivanje in delo po poenostavljenem in hitrem postopku;
- **poenostavila in okrepila obstoječe storitve EURAXESS za inovatorje**, tudi tako, da bo ponudila prilagojeno podporo talentom iz tretjih držav, pri čemer bo zagotovila bistvene informacije o ustreznih postopkih v različnih državah članicah EU.

6. DOSTOP DO INFRASTRUKTURE, MREŽ IN STORITEV

Zagonska podjetja potrebujejo vrhunske raziskave, tehnološke zmogljivosti in strokovno znanje, da lahko hitro preskusijo, razširijo in potrdijo nove izdelke, pospešijo čas do vstopa na trg ter povečajo uspeh pri trženju. Program Obzorje Evropa to podpira s financiranjem Skupnega podjetja za evropsko visokozmogljivostno računalništvo, v katerem bo 13 novih tovarn umetne inteligence, ki bodo ponujale računalniško zmogljivost in prilagojeno podporo MSP in zagonskim podjetjem⁴⁰.

Mreže, kot so **evropska podjetniška mreža, evropska vozlišča za digitalne inovacije** ter **Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo**, zagotavljajo ciljno usmerjeno pomoč. Kljub vsem tem virom so **informacijske vrzeli, zapleteni postopki dostopa** in neenotni **sporazumi o upravljanju intelektualne lastnine** še vedno velike ovire. Veliko zagonskih podjetij ima težave zaradi nepreglednosti **storitev** in ne more zlahka prepoznati ustrezne **raziskovalne infrastrukture** ali možnosti financiranja. Pomanjkanje jasnih vstopnih točk in razdrobljen dostop do financiranja, storitev in informacij zadeve še otežujeta, zaradi česar zagonska podjetja nimajo poenostavljenih poti za dostop do razpoložljive podpore. Pravila o državni pomoči v zvezi z dostopom do javne infrastrukture niso vedno jasna.

Zagonska podjetja, podjetja v razširitveni fazi, inovatorji in vlagatelji potrebujejo hitrejši in boljši dostop do virov, potrebnih za uspeh in rast. Komisija bo v okviru prihodnjega Evropskega sklada za konkurenčnost poenostavila obstoječa informacijska vozlišča EU, da bi se vzpostavila enotna digitalna vstopna točka, ki bo namenjena evropskim inovatorjem, vlagateljem in ponudnikom storitev ter bo omogočala iskanje, primerjavo in dostop do programov financiranja, storitev in infrastrukture. Ta pobuda se bo izvajala kot dopolnitev platforme TechEU Evropske investicijske banke.

Ukrepi

- Komisija bo pripravila **listino o dostopu industrijskih uporabnikov do raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur**, ki bo namenjena tudi zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi, ter po potrebi poenostavila in uskladila različne pogoje dostopa in pogodbene pogoje. Finančno bo podprla dostop zagonskih podjetij do računalniških zmogljivosti umetne inteligence (2025).
- Na podlagi navedene listine se bo z **evropskim aktom o inovativnosti** še naprej spodbujal dostop inovativnih podjetij do evropskih raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur prek **zakonodajnih ukrepov** (1. četrletje 2026).
- Komisija bo zagotovila pravne in izvedbene **smernice v zvezi z veljavnimi pravili o državni pomoči**, da se pojasnijo pogoji, pod katerimi lahko univerze in javne raziskovalne organizacije odobrijo dostop do infrastrukture v skladu s pravili o državni pomoči (2026).

⁴⁰ Te bodo uporabljene v okviru akcijskega načrta za celino umetne inteligence.

7. MERJENJE NAPREDKA

Trenutno v EU ni enotne opredelitve zagonskih podjetij, podjetij v razširitveni fazi in inovativnih podjetij. 11 držav članic EU je sprejelo pravno opredelitev zagonskega podjetja⁴¹, pet držav članic pa pravno opredelitev podjetij v razširitveni fazi⁴², medtem ko so v uredbi o splošnih skupinskih izjemah in uredbi o programu Obzorje Evropa tudi opredelitve na ravni EU za različne namene. To povzroča negotovost in otežuje zbiranje podatkov ali ocenjevanje trenutnega stanja ekosistema, pa tudi oblikovanje ciljno usmerjenih ukrepov politike za tovrstna podjetja. Evropski sistem inovacijskih kazalnikov (ESIK) in Eurostatova strukturna statistika podjetij (ESBS) zagotavljata dragocen vpogled v hitro rastoča podjetja in evropske inovacijske ekosisteme, vendar je njihovo razumevanje oteženo zaradi pomanjkanja enotnih in splošno sprejetih opredelitev.

Glede na navedeno je potrebna usklajena opredelitev zagonskih podjetij, podjetij v razširitveni fazi in inovativnih podjetij, da se omogoči merjenje učinka strategije in njenih ukrepov politike ter da bo Komisija lahko predlagala dodatne ciljno usmerjene ukrepe za poenostavitev ali podporo za te kategorije podjetij.

Ukrepi

- Komisija bo predlagala **opredelitev zagonskih podjetij, podjetij v razširitveni fazi in inovativnih podjetij**, pri čemer bo upoštevala obstoječe opredelitve MSP in malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo (1. četrtoletje 2026).
- Komisija bo vzpostavila **preglednico kazalnikov evropskih zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi**, s katero se bo na podlagi nabora kazalnikov merila uspešnost evropskih in nacionalnih ekosistemov zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi. Kazalniki bodo med drugim vključevali število zagonskih podjetij, podjetij v razširitveni fazi, kentavrov in samorogov. Preglednica se bo uporabljala tudi za merjenje učinka strategije na podlagi **treh ključnih kazalnikov uspešnosti**: 1) povečanje števila zagonskih podjetij v EU, 2) povečanje števila kentavrov v EU in 3) povečanje števila samorogov v EU (od leta 2026) ter primerjava teh podjetij s svetovnimi konkurenti.
- Komisija bo izvedla **letno raziskavo zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi**, da bi se ocenilo mnenje ustanoviteljev inovativnih podjetij o izboljšanju regulativnega okolja EU skozi čas (od leta 2026).

⁴¹ BG, DK, EE, EL, HU, IT, LV, LT, PT, SI, ES.

⁴² BG, DK, EE, EL, PT.

ZAKLJUČEK

Evropa je na prelomnici, zato je umestitev zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi v središče njene agende za konkurenčnost bistvena za spodbujanje prihodnje rasti in blaginje. V strategiji EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi so določeni vizija in temelji Evropske komisije v zvezi s to preobrazbo, pri čemer je strategija oprta na naše prednosti in priložnosti, ki jih ponuja sedanje geopolitično okolje.

Ta strategija temelji na celostnem pristopu, pri čemer poenostavlja postopke v vseh fazah razvoja zagonskih podjetij ter združuje kratkoročne ukrepe in dolgoročne reforme, da bi se ustvaril ekosistem, v katerem bodo lahko zagonska podjetja v vseh sektorjih uspevala in se odločila, da ostanejo v Evropi oziroma se vanjo preselijo. Omogoča postopno vključevanje držav kandidatke za članstvo v EU.

Ključ do uspeha je v hitrem in učinkovitem izvajanju. Za doseganje teh ciljev bodo odločilni ključni mejniki, kot sta evropski akt o inovativnosti in 28. pravna ureditev za podjetja. Strategija vključuje politično, zakonodajno in finančno podporo, pri čemer je velik poudarek na odgovornosti, ki temelji na jasnih instrumentih za spremljanje. Evropska komisija bo dajala zgled ter v oblikovanje in izvajanje teh načrtov vključila skupnost zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi, med drugim z rednimi srečanji evropskih samorogov in kentavrov.

Sodelovanje med državami članicami je ključno za uspeh. Forum Evropskega sveta za inovacije bo spremljal napredek in uresničeval ambicije, politična podpora pa bo ključna za pravočasno in učinkovito doseganje ciljev strategije.

Čas je, da Evropska unija postane končna destinacija za inovacije, kar bo zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi omogočilo rast, širitev in uspeh na naši celini.

Komisija poziva Evropski parlament, Evropski svet, Svet in deležnike, naj potrdijo strategijo EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi ter dejavno prispevajo k uresničevanju pobud, ki so v njej določene.

Komisija bo poročilo o izvajanju strategije pripravila do konca leta 2027.

STRATEGIJA EU ZA ZAGONSKA PODJETJA IN PODJETJA V RAZŠIRITVENI
FAZI
POVZETEK UKREPOV

<u>I. INOVACIJAM PRIJAZNI PREDPISI</u>	
Ukrepi	
• 28. pravna ureditev za podjetja (1. četrtoletje 2026) • Evropske podjetniške denarnice (4. četrtoletje 2025) • Evropski akt o inovativnosti (1. četrtoletje 2026) • Prostovoljni „stresni test za inovacije“ (1. četrtoletje 2026) • Zmanjšanje regulativnih bremen v strateških sektorjih (od leta 2025) • Revizija uredbe o standardizaciji (2026) • Študija o prestrukturiranju podjetij (2026)	
<u>II. BOLJŠE FINANCIRANJE ZA ZAGONSKA PODJETJA IN PODJETJA V RAZŠIRITVENI FAZI</u>	
Ukrepi	
• Razširitev in poenostavitev Evropskega sveta za inovacije (2025) • Sklad Scaleup Europe (2026) • Evropski pakt za naložbe v inovacije (2026) • Evropski naložbeni instrumenti za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi na področju varnosti in obrambe (2026) • Okvir za vrednotenje intelektualne lastnine (2. četrtoletje 2027) • Podpora evropskim poslovnim angelom (2026) • Pregled opredelitve pojma „podjetje v težavah“ (od 2. četrtoletja 2025) • Pregled smernic o horizontalnih in nehorizontalnih združitvah (2027) • Evropska korporativna mreža (2026)	
<u>III. HITRO UVAJANJE NA TRG IN ŠIRITEV</u>	
Ukrepi	
• Pobuda Lab to Unicorn (2026) • Ukrepi javnega naročanja, usmerjenega v inovacije (2025–2026)	
<u>IV. PODPORA PRI ISKANJU NAJBOLJŠIH TALENTOV V EVROPI</u>	
Ukrepi	

• Pobuda Blue Carpet (2025–2026) • Sveženj za pravično mobilnost delovne sile (2026)
<u>V. DOSTOP DO INFRASTRUKTURE, MREŽ IN STORITEV</u>
Ukrepi
• Listina o dostopu industrijskih uporabnikov do raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur (2025) • Evropski akt o inovativnosti za spodbujanje dostopa inovativnih podjetij do evropskih raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur (1. četrletje 2026) • Smernice o veljavnih pravilih o državni pomoči za univerze in javne raziskovalne organizacije za odobritev dostopa do infrastrukture (2026)
<u>VI. MERJENJE NAPREDKA</u>
Ukrepi
• Opredelitev zagonskih podjetij, podjetij v razširitveni fazi in inovativnih podjetij (2026) • Letna raziskava o zagonskih podjetjih in podjetjih v razširitveni fazi (od leta 2026) • Preglednica kazalnikov evropskih zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi (od leta 2026)